

Jaana Husu-Kallio

30.5.2011

KOKOUS: EFSAN ADVISORY FORUMIN 40. KOKOUS

Aika: 25.-26.5.2011
Paikka: Budapest, Unkari
Suomen edustaja: Jaana Husu-Kallio, Evira

Asialistan keskeisimmät aiheet käsittelivät EFSAn tieteellistä strategiaa, riskinarvioinnin asiantuntijakoulutusohjelmaa, EFSAn toiminnan riippumattomuuden arviointia sekä kahden paneelin toiminnan esittelyä: AHAW ja CEF. Saksa raportoi myös akuutista STEC-epidemiatilanteesta, josta viranomaiset järjestivät tiedotustilaisuuden kahden kuolemantapauksen vuoksi.

EFSAn tieteellinen strategia 2011-2016 valmistuu syksyyn mennessä lukuisten konsultaatioiden, työryhmien ja kokouskäsittelyjen työstämänä. Avainkysymyksinä ovat nousseet esiin: keskittyminen ydintehtävään riskinarviointiorganisaationa, vahvan keskuksen vaatimus jäsenvaltioiden verkostolle, jossa riskinarviointi olisi harmonoidumpaa menetelmiltään ja sisällöltään ja jossa resurssien jako olisi nykyistä parempaa. Toive suurempaan proaktiivisuuteen ja tieteelliseen johtajuuteen korostuivat taustaselvityksissä.

Tavoitteena tuleville vuosille on taata riskinarviointikapasiteetti vastaamaan EU:n tarpeisiin, ottaa todellinen johto menetelmien kehittämisessä ja yhtenäistämässä sekä vahvistaa tieteellisten kannanottojen merkitystä EU-päätöksenteossa sekä lisätä sidosryhmien arvostusta ja tukea niille. Luotettavan ja riittävän tiedon saanti on menestyksen edellytys myös tulevaisuudessa ja sitä tulee selkeästi tehostaa.

Koko EFSAn olemassaoloajan on sen riippumattomuuden merkitys korostunut ja sitä on arvioitu lukuisin keinoin EU:n sisältä ja ulkopuolisin auditoinnein. Myös tänä vuonna auditoinnit jatkuvat yhdessä muiden sisarvirastojen kuten EMAn ja ECHAn kanssa. Asiantuntijoiden ja kokousedustajien jäävittömyyden takaamiseen on todella panostettu: 5000 vuosittaista yksilötason vakuutusta on läpikäyty. Kaikkiaan 280 asiantuntijaa on niiden pohjalta hylätty osallistumasta kannanottojen kirjoittamiseen ja 24 asiantuntijaa hylätty osallistumasta EFSAn paneeleihin tai niiden alaisiin työryhmiin jäsenenä. Järjestelmä on raskas ja sitä pyritään yksinkertaistamaan riskeeraamatta riippumattomuutta. AF korosti tieteellisen asiantuntijuuden merkitystä riittävän laajapohjaisen taloudellisen riippumattomuuden rinnalla. Asioiden valmistelu ei saa olla yksittäisten ihmisten varassa.

Better Training for Safer Food (BTSF) –ohjelma rahoittaa jatkossa myös RA-koulutusta. Kilpailutus ensimmäiselle koulutusohjelmalle on käynnistymässä muiden BTSF-hankkeiden tavoin. Työryhmä on valmistellut ohjelmavaihtoehtoja, joka on ensi askel kaivatulle EU-tason koulutukselle kansallisten ja yritysten koulutusohjelmien tueksi ja lisäksi. Erityiskohteena ovat jo perusasiat osaavat 2-3 vuoden kokemuksen omaavat akateemisen tason asiantuntijat, joiden taustana on työ julkisella sektorilla tai yliopistoissa. Alkuperäinen suunnitelma kattaa viikon koulutuksen noin 25 henkilölle kerrallaan mikrobiologisesta, kemiallisesta, ravitsemuksellisesta, GMO:sta ja kasvituholaisista koostuviin moduuleihin rakentuen. Esitin toiveena, että myös eläintaudit ja eläinsuojelu otettaisiin mukaan, vaikka niihin liittyvät resurssit epäilyttivät EFSAn valmistelijoita. Tavoitteena on myös luoda EU-tason alumniverkosto myöhemmin yhteistyön tehostamiseksi. Varsinkin pienet jäsenmaat toivottivat koulutusohjelman tervetulleeksi ja toivoivat avoimuutta ohjausryhmän toiminnalle (EC ja EFSA)

mm. koulutettavien valinnassa. Tarkempi kuvaus ”Technical specifications on training regarding principles and methods of food safety risk assessment” löytyy EFSA:n nettisivuilta ja tulemme osaltamme huolehtimaan tiedottamisesta, kun osallistujia haetaan (BTSF-kansallisten kontaktpistein koordinaativastuu).

AHAW-paneelin esittely herätti kysymyksiä toimintasuunnitelman avoimuuden puutteesta (valmistelu pitkälti riippuvainen SANCON kahdesta yksiköstä) ilman jäsenmaiden osallisuutta. Toiminnassa korostuu reaktiivisuus suunnitelmallisuuden sijaan, minkä puheenjohtaja Philippe Vannier sekä sangen tuore yksikönjohtaja Franck Berthe myönsivät. Toiminta poikkeaa aika tavalla muista paneeleista ja asiantuntijuusvaatimus eläinten hyvinvoinnista eri eläinlajien tarttuviin tauteihin on laaja. Kokonaisvaltainen asiantuntijuus sai tukea, mutta erityisasiantuntijuuden riittävydestä kannettiin huolta, mikä tuli esille mm. eri työryhmien asiantuntijoiden lukumääriä kysyttäessä. Jossakin kalojen eläinsuojelua koskevassa ryhmässä oli vain yksi asiantuntija! EFSA lupasi osaltaan kehittää myös tämän osa-alueen pidemmän tähtäimen suunnittelua.

Bulgaria toivoi tieteellistä arviointia villisikojen FMD-kantajuudesta uusiin tautipurkaumiinsa viitaten.

CEF-paneelin varapuheenjohtaja Karl-Heinz Engel sekä yksikönjohtaja Alexandre Feigenbaum tekivät erinomaisen yhteenvedon korostaen työryhmän työtä koskien muiden kuin muovisten kontaktimateriaalien tiedonkeruuta nykytilanteessa mahdollisten tulevien kriisien välttämiseksi (väriaineet, pinnoitteet, paperi, pahvi, adhesiivit ...). Jäsenmaissa tehtyjä arviointeja on tehty liki 3500 vuodesta 1991. Tekemistä on valtavasti, esimerkiksi pelkästään eri painovärejä, joihin epäillään liittyvän terveysvaikutuksia, on 75.

Muovisten pakkausmateriaalien osalta uusia ainekohtaisia hakemuksia tulee 20-25/vuosi ja kierrätysmuovisia tuli viime vuonna 90. Älypakkauksiin liittyviä jo 30 tänä vuonna. Myös entsyymien osalta arviointityö on valtaisa. Syyskuuhun 2013 mennessä odotetaan tulevaksi jopa 1300 arviointipyyntöä. Taustatyötä tehtävien järjestämiseksi ja priorisoinniseksi ovat tehneet Ranska ja Tanska.

EFSA:n FLAVIS-tietokannassa oli viime vuoden lopulla yli 2000 aromiainetta, joista yli puolet on arvioimatta.

Yhteydenpito EFSA:n ja EC:n Tutkimus- ja innovointi pääosaston kanssa on parantunut ja vaikutusmahdollisuudet tulevien tutkimusohjelmien sisältöihin oletetaan parantuneen perustuen myös EFSA:n ja AF:n yhdessä valmistellun tutkimusprioriteetit –dokumentin saamaan vastaanottoon.

Ensi vuonna EFSA rahoittaa tätä vuotta enemmän yhteistyöhankkeita (esitys on 11,3 M€ vrt. 8,6 M€ vuonna 2011). Hankkeiden lukumäärä on suuri, 72, ja toiveena on vähentää lukumäärää priorisoiden suurempiin hankkeisiin.

EFSA:n ehdotus ”luottamuksellisuussopimuksesta” jäsenvaltioiden virastojen kanssa herätti sekä myönteistä että epäilevää keskustelua. Pohjoismaisen avoimuuden vaatimuksen ja myös julkisuussäädösten rajoitukset toin selkeästi esille ihmetellen samalla, mihin sopimusta todella tarvittaisiin. Taustalla lienee varsinkin suurten jäsenmaiden pelko oman datansa luovuttamisesta EFSA:n käyttöön. EFSA:n juristit pohtivat asiaa saadun palautteen pohjalta.

Jäsenvaltioiden ajankohtaisissa esiteltiin Saksan STEC-epidemian (138 HUS-tapausta huhtikuun lopusta alkaen ja 2 kuolemantapausta). Riskilaskelmat kohdistavat epäilyn tuorekurkkuun, mutta Frankfurtin ja Hampurin välille ei ole toistaiseksi osoitettavissa epidemiologista yhteyttä. Kuluttajia on kehoitettu ”varovaisuuteen” ja mieluiten kuumentamaan salaattiainekset, jos niitä käytetään.

Saksa esitteli myös mittavan tutkimuksen melamiinin ja formaldehydin irtoamisesta muovisista keittovälineistä.

Ranskan massiivinen tutkimus talousveden lääkeainejäätymistä keräsi ihailua pienemmissä jäsenmaissa. Koko tutkimus on julkaistu www.anses.fr-nettisivulla maaliskuussa, mutta tietoa siitä, mihin riskinhallintatoimenpiteisiin mahdollisesti ryhdytään ei ole vielä tiedossa. Odotetusti

pintavedessä jäämiä oli pohjavettä enemmän. Juomavedessä 75 % näytteistä oli puhtaita ja kaikkiaan analyysin alla olleista 45 aineesta 14 oli todettavissa, mutta hyvin pieninä pitoisuuksina.

Ranskassa on myös monen viranomaisen yhteishankkeena käynnissä selvitys eri lähteistä olevien kemiallisten aineiden endokrinologisista vaikutuksista (kosmetiikka, puutarhan kasvinsuojeluaineet, elintarvikkeet). Tutkimukset liittyvät sekä hedelmällisyyttä, karsinogeenisyyttä että synnynnäisiä epämuodostumia koskeviin kansallisiin seurantoihin ja niihin sisältyy koeluontoisesti varoitusmerkintä raskauden ja imetyksen ajalle erityisellä logolla.

Ruotsi toivoo komission pyytävän EFSA:ta arviota lastenruokien mangaaniin liittyen.

JAKELU   Eviran jory, K. Savela, K-M. Siekkinen
                 M. Aho
                 S. Turunen